

Etusivu>Perhe- ja perintöoikeudelliset asiat>Elatusapu

Tämän sivun alkukielistä versiota [it](#) on muutettu äskettäin. Päivitystä suomennetaan parhaillaan.

italia

Seuraavat kielet ovat jo saatavilla.

Swipe to change

Elatusapu

Italia

1 Mitä käsitteillä "elatusapu" ja "elatusvelvollisuus" tarkoitetaan käytännössä? Kuka on velvollinen maksamaan elatusapua kenelle?

Italiassa perheenjäsenen avustaminen (*assistenza familiare*) sisältää erilaisia käsitteitä ja termejä sen mukaan, mikä on avunantovelvollisen ja apuun oikeutetun edunsaajan välinen suhde.

"Elatusvelvollisuudella" (*obbligazione alimentare*) tarkoitetaan aineellista apua sellaisen henkilön hyväksi, joka ei itse pysty hankkimaan toimeentuloaan.

Elatusvelvolliset määritellään lainsäädännössä perheen yhteisvastuuseen liittyvien velvoitteiden yhteydessä.

Elatusvelvollisuudesta säädetään siviililain 433 §:ssä ja sitä seuraavissa pykälissä seuraavaa:

edellytyksenä on tietty oikeussuhde elatusvelvollisen ja edunsaajan välillä

edunsaajan avun tarve sen vuoksi, ettei hän pysty itse huolehtimaan toimeentulostaan.

Elatusvelvollisia ovat järjestyksessä seuraavat:

puoliso

lapset

vanhemmat, tai jos vanhempia ei ole, lähisukulaiset suoraan ylenevässä polvessa

vävyt ja miniät

appivanhemmat

sisarukset.

Elatusvelvollisuus on sillä, joka on edellä esitetyn järjestyksen mukaisesti lähin sukulainen. Jos useampia henkilöitä on samassa asemassa, velvollisuus jaetaan suhteessa heidän taloudelliseen tilanteeseensa.

Elatusavun määrä perustuu saajan tarpeisiin ja elatusvelvollisen taloudelliseen tilanteeseen. Se ei kuitenkaan saa olla suurempi kuin mikä on edunsaajan toimeentulon kannalta tarpeen, tämän sosiaalinen asema kuitenkin huomioon ottaen.

Elatustuki (*assegno di mantenimento*) tarkoittaa puolestaan puolisoitten keskinäistä elatusvelvollisuutta asumus- tai avioerotilanteessa. Sen tarkoituksena on varmistaa, että edunsaajan taloudellinen tilanne pysyy samanlaisena kuin avioliiton aikana. Elatustukea ei määritetä edunsaajan tarpeiden perusteella, vaan tämä voi hakea sitä vaikka olisi työelämässä. Tuesta on myös mahdollista luopua, ja se voidaan korvata kertasuorituksella.

Koska elatustuen tarkoituksena on taata puolisolle sama elintaso kuin ennen eroa, se on yleensä suurempi kuin elatusapu. Elatustukea ei kuitenkaan myönnetä puolisolle, joka katsotaan syylliseksi eroon.

Elatustueksi kutsutaan myös taloudellista apua, jota vanhemmat ovat velvolliset maksamaan alaikäisille lapsilleen asumus- tai avioeron yhteydessä.

Lapsella on oikeus vanhempien kustantamaan ylläpitoon näiden taloudellisen tilanteen ja sen mukaan, ovatko nämä työelämässä vai eivät. Asumus- tai avioeron yhteydessä tuomioistuin määrittää määräjain maksettavan elatustuen suuruuden ottaen huomioon lapsen tarpeet, elintason vanhempien asuessa yhdessä, kummankin vanhemman luona vietettävän ajan ja näiden varallisuuden sekä näiden vastuulla olevan hoito- ja kasvatustyön taloudellisen arvon.

2 Mihin ikävuoteen asti lapsi voi saada elatusapua? Sovelletaanko alaikäisten ja aikuisten elatusapuun eri sääntöjä?

Lapsella on täysi-ikäisyyteen asti oikeus vanhempien kustantamaan ylläpitoon näiden taloudellisen tilanteen ja sen mukaan, ovatko nämä työelämässä vai eivät. Asumus- tai avioeron yhteydessä tuomioistuin määrittää määräjain maksettavan elatustuen suuruuden (ks. edellinen kohta).

Jos lapsi täysi-ikäisyyden saavuttaessaan ei ole vielä taloudellisesti riippumaton, tuomioistuin voi määrätä toisen tai kummankin vanhemman maksamaan määräjain elatustukea, yleensä suoraan lapselle itselleen. Jos täysi-ikäinen lapsi joutuu taloudellisen riippumattomuuden jo saavutettuaan uudelleen vaikeaan taloustilanteeseen, vanhemmat ovat velvollisia maksamaan hänelle ainoastaan elatusapua.

Jos täysi-ikäinen lapsi on vakavasti vammainen, sovelletaan samoja sääntöjä kuin alaikäisiin lapsiin.

3 Pitääkö minun kääntyä toimivaltaisen viranomaisen tai tuomioistuimen puoleen saadakseni elatusapua? Mitkä ovat hakemusmenettelyn tärkeimmät vaiheet?

Elatusapua voi hakea nostamalla kanteen kotipaikkansa tuomioistuimessa esittämällä minkä tahansa asiakirjan, joka osoittaa hakijan olevan avun tarpeessa.

Tuomioistuinta voi pyytää määrittämään elatusavun määrän väliaikaisesti sen jälkeen kun menettely on aloitettu, eli jo ennen lopullisen päätöksen antamista.

Lapsille tai puolisolle kuuluvasta elatustuesta voidaan pyytää joko erillistä päätöstä tai siitä voidaan päättää asumus- tai avioeropäätöksen yhteydessä.

Tuomioistuin voi päättää elatustuesta jo menettelyn ensimmäisessä kuulemisessa.

4 Voiko elatusapua hakea sukulaisen (jos voi, miten kaukaisen?) tai alaikäisen lapsen puolesta?

5 Jos haluan panna asian vireille tuomioistuimessa, mistä saan tietää mikä tuomioistuin on toimivaltainen?

Elatusvelvoitteita koskevissa asioissa ovat jäsenvaltioissa toimivaltaisia asetuksen (EY) N:o 4/2009 nojalla seuraavat:

a) vastaajan asuinpaikan tuomioistuin, tai

b) elatusapuun oikeutetun asuinpaikan tuomioistuin, tai

c) tuomioistuin, jolla siihen sovellettavan lainsäädännön mukaisesti on toimivalta ratkaista henkilön oikeudellista asemaa koskeva kanne, jos elatusta koskeva vaatimus on liitännäinen tähän kanteeseen nähden, paitsi jos tämä toimivalta perustuu yksinomaan yhden osapuolen kansalaisuuteen, tai

d) tuomioistuin, jolla siihen sovellettavan lainsäädännön mukaisesti on toimivalta ratkaista vanhempainvastuuta koskeva kanne, jos elatusta koskeva vaatimus on liitännäinen tähän kanteeseen nähden, paitsi jos tämä toimivalta perustuu yksinomaan yhden osapuolen kansalaisuuteen.

6 Pitääkö minun mennä jonkun välkkäden (asianajajan, keskus- tai paikallisviranomaisen) kautta voidakseni panna asian vireille tuomioistuimessa? Ellei, mitä menettelyä on noudatettava?

Elatusvaatimus on esitettävä asianajajan välityksellä. Asianajaja edustaa hakijaa oikeuskäsittelyn aikana.

Asianajajaa ei kuitenkaan tarvita, jos elatustuki määritellään eroavien puolisoitten tekemässä sopimuksessa. Tällöin sopimus toimitetaan tuomioistuimeen vahvistettavaksi.

7 Onko oikeuskäsittely maksullinen? Jos on, paljonko se maksaa? Jos varani eivät riitä, voinko saada oikeusapua käsittelyn kustannusten kattamiseksi?

Yksityisoikeudellisen menettelyn aloittamisesta peritään vireillepanomaksu (*contributo unificato di iscrizione a ruolo*), jonka suuruus määräytyy asian tyyppin ja arvon mukaan. Lisäksi tuomioistuimen päätöksistä peritään rekisteröintimaksu (*tassa di registro*).

Lapsiin kohdistuvaa elatusvelvollisuutta koskevat menettelyt on kuitenkin vapautettu näistä kummastakin.

Osapuolen on maksettava häntä tuomioistuimessa edustavan asianajajan palkkio.

Jos osapuolella ei ole varaa palkata asianajajaa, hän voi hakea maksutonta oikeusapua, jolloin asianajajan palkkion maksaa valtio.

Maksutonta oikeusapua voidaan myöntää, jos hakijan verotettavat tulot ovat enintään 10 766,33 euroa vuodessa. Jos hakija asuu yhdessä puolison tai muiden sukulaisten kanssa, huomioon otetaan kaikkien perheenjäsenten yhteenlasketut tulot. Tällöin oikeusapuun oikeuttavien tulojen määrää korotetaan 1 032,91 eurolla kutakin perheenjäsentä kohti.

Maksutonta oikeusapua haetaan toimivaltaisen tuomioistuimen mukaan määräytyvältä asianajajayhdistykseltä (Consiglio dell'Ordine degli Avvocati) lomakkeella, joka on saatavana yhdistyksen sihteeristössä ja verkkosivulla. Hakemukseen on liitettävä siinä mainitut asiakirjat.

Hakemuksessa on mainittava sen perusteena olevat oikeudelliset ja tosiseikat ja esitettävä niihin liittyvät todisteet, koska asianajajayhdistys voi myöntää oikeusapua vain jos perustelut eivät ole ilmeisen perusteettomat.

Jos asianajajayhdistys myöntää hakijalle maksutonta oikeusapua, tämä voi valita itselleen oikeudellisen edustajan maksutonta oikeusapua antavien asianajajien luettelosta. Jotkut yhdistykset nimeävät itse tehtävää hoitavan asianajajan.

Maksutonta oikeusapua voi hakea missä tahansa menettelyn vaiheessa, ja sitä koskeva päätös koskee menettelyn kaikkia myöhempiä vaiheita. Tuloja koskevan edellytyksen on oltava voimassa koko menettelyn ajan.

Jos maksutonta oikeusapua koskevaa hakemusta ei hyväksytä, hakija voi esittää hakemuksen uudelleen toimivaltaiselle tuomioistuimelle.

8 Minkä tyyppistä elatusapua tuomioistuin voi myöntää? Miten sen määrä lasketaan? Voidaanko tuomioistuimen päätöstä tarkistaa elinkustannusten tai perhetilanteen muuttuessa? Jos voidaan, miten (esim. automaattinen indeksointi)?

Elatusvelvollisuuden sisällöstä ja elatusavun tai -tuen määrästä määrätään oikeuden päätöksellä, joka on samalla täytäntöönpanomääräys.

Siinä määrätään elatusvelvollinen huolehtimaan elatusavun tai -tuen saajan perustarpeista eli ruoka-, asumis- ja vaatemenosta sekä tyydyttävän elämän vähimmäisedellytyksinä pidettävien tavaroiden ja palvelujen hankintamenoista. Elatusvelvollisuuden sisällön määrittämisessä on otettava huomioon myös elatusvelvollisen taloudellinen tilanne.

Eronneelle puolisolle maksettavan elatusavun määrittämisessä otetaan huomioon avioliiton aikainen elintaso.

Alaikäisille lapsille tai täysi-ikäisille, mutta ei vielä taloudellisesti riippumattomille lapsille maksettavaa elatusapua määritettäessä otetaan huomioon lasten koulutustarpeet.

Elatusavun määrää tarkistetaan automaattisesti ISTAT-indeksien mukaisesti tai mahdollisesti osapuolten sopimien tai oikeuden päätöksessä mainittujen muiden perusteiden nojalla.

Elatusavun määrää voidaan tarkistaa joko tuensaajan tai elatusvelvollisen tilanteen perusteella. Tätä koskeva hakemus on esitettävä toimivaltaiselle tuomioistuimelle, eli yleensä sille tuomioistuimelle, joka on tehnyt asiassa ensimmäisen päätöksen.

9 Miten ja kenelle elatusapu maksetaan?

Tuomioistuin päättää maksujärjestelyistä.

Jos kyseessä on asumusero, tuomioistuin voi määrätä, että kolmannet osapuolet, jotka suorittavat säännöllisesti maksuja elatusvelvolliselle (esimerkiksi työnantaja), suorittavat osan maksuista suoraan elatusapuun oikeutetulle.

Elatusapua on maksettava elatusapuun oikeutetulle.

Alaikäisen lapsen elatusapua on yleensä maksettava sille vanhemmalle, joka on lapsen huoltaja.

Elatusapua täysi-ikäiselle lapselle, joka ei ole taloudellisesti riippumaton, on maksettava suoraan lapselle itselleen.

10 Jos elatusvelvollinen ei maksa vapaaehtoisesti, mitä pakkotoimia voidaan käyttää?

Jos elatusvelvollinen ei maksa vapaaehtoisesti elatusapua tai -tukea, niihin oikeutetulla henkilöllä on käytössään kaikki tavalliset keinot, joilla taloudellisten velvoitteiden täyttäminen varmistetaan (pakkotäytäntöönpano).

11 Lyhyt kuvaus täytäntöönpanoa koskevista rajoituksista, erityisesti velallisen suoja koskevista säännöistä sekä määräajoista tai vanhentumisajoista.

Oikeus elatusapuun ei itsessään vanhene. Sen sijaan erääntyneet mutta maksamattomat elatusapurästöt vanhenevat viiden vuoden kuluttua (siviililain 2948 §:n 2 momentti). Vanhentumisaikaa ei kuitenkaan sovelleta puolisoitten kesken eikä vanhempainvastuun perusteella maksettavaan elatusapuun.

12 Onko olemassa viranomainen tai järjestö, joka voi auttaa minua elatusavun perimisessä?

Italiassa ei ole sellaista järjestöä tai viranomaista, joka voisi auttaa elatusavun perimisessä. Edunsaajan on itse, jos hän on täysi-ikäinen, tai oikeudellisen edustajan välityksellä, jos hän on alaikäinen, vietävä asia toimivaltaisen oikeusviranomaisen käsiteltäväksi asianajajan välityksellä.

13 Voiko viranomainen tai järjestö maksaa elatusavun ennakkoon kokonaan tai osittain elatusvelvollisen sijasta?

Tämä ei ole mahdollista.

14 Mitä tapahtuu, jos elatusvelvollinen asuu ulkomailla:

14.1 Voiko elatusapuun oikeutettu saada apua viranomaiselta tai järjestöltä tässä jäsenvaltiossa?

Jos elatusvelvollinen asuu toisessa maassa, elatusapuun oikeutettu voi kääntyä Italian keskusviranomaisen puoleen ja esittää tämän kautta elatusapupäätöksen tunnustamista, täytäntöönpanokelpoiseksi julistamista ja täytäntöönpanoa koskevan hakemuksensa siinä jäsenvaltiossa, jossa on elatusvelvollisen vakituinen asuinpaikka, asetuksen (EY) N:o 4/2009 VII luvussa säädetyin yhteistyöjärjestelyin mukaisesti.

Asetuksen (EY) N:o 4/2009 49 artiklan mukaisesti keskusviranomaisiksi on nimetty Italiassa oikeusministeriön nuorisooikeuden osasto. Se vastaa elatussaatavien perinnästä rajat ylittävissä asioissa Euroopan oikeusalueella.

14.2 Jos voin, miten tähän viranomaiseen tai järjestöön otetaan yhteyttä?

Italian keskusviranomaisen yhteystiedot:

Ministero della Giustizia, Dipartimento per la Giustizia Minorile

Via Damiano Chiesa 23

00136 Roma

Puhelin: (+39-06) 681 883 25

Faksi: (+39-06) 688 080 85

Sähköposti: acitalia0409.dgm@giustizia.it

15 Mitä tapahtuu, jos elatusapuun oikeutettu asuu ulkomailla:

15.1 Voiko elatusapuun oikeutettu hakea apua suoraan viranomaiselta tai järjestöltä tässä jäsenvaltiossa?

Jos elatusapuun oikeutettu haluaa, että hänen hyväkseen tehty elatusapupäätös pannaan täytäntöön Italiassa, hän voi kääntyä asuinvaltionsa keskusviranomaisen puoleen ja esittää tämän kautta asetuksen (EY) N:o 4/2009 56 artiklassa tarkoitetun hakemuksen asetuksen VII luvussa säädetyn yhteistyöjärjestelyn mukaisesti.

Hakemusta ei siis voi esittää suoraan Italian keskusviranomaiselle eikä muillekaan Italian viranomaisille tai järjestöille.

15.2 Jos voin, miten tähän viranomaiseen tai järjestöön otetaan yhteyttä ja minkälaista apua voin saada?

16 Sitooko vuoden 2007 Haagin pöytäkirja tätä jäsenvaltiota?

Kyllä.

17 Jos vuoden 2007 Haagin pöytäkirja ei sido tätä jäsenvaltiota, mitä lakia elatusvaateisiin sovelletaan yksityisoikeutta koskevien sääntöjen mukaan? Mitkä ovat tähän lakiin sisältyvät kansainvälistä yksityisoikeutta koskevat säännöt?

18 Mitkä ovat elatusvelvollisuutta koskevan asetuksen V luvussa tarkoitettua oikeuden saatavuutta rajat ylittävissä asioissa koskevat säännöt?

Oikeussuojan saatavuus rajat ylittävissä asioissa perustuu suoraan asetuksen (EY) N:o 4/2009 V lukuun.

Yhteenvetona voidaan todeta, että asetuksen VII lukuun perustuvan järjestelyn mukaisesti tehtävät, lapselle kuuluvaa elatusapua koskevat hakemukset on esitettävä seuraavasti:

kun riita-asia koskee päätöksen tunnustamista tai tunnustamista ja täytäntöönpanokelpoiseksi julistamista tai kyseisessä valtiossa annetun tai jo tunnustetun päätöksen täytäntöönpanoa ja edunsaaja on alle 21-vuotias, maksuton oikeusapu myönnetään automaattisesti eli ottamatta huomioon yleisiin vaatimuksiin kuuluvaa enimmäistulorajaa ja hakemuksen aiheellisuutta (ks. 7 kohta edellä).

kun kyseessä on muuntyyppinen riita-asia (pätöksen saamista tai muuttamista koskeva pyyntö) ja edunsaaja on alle 21-vuotias, maksuttoman oikeusavun myöntämistä varten tarvitaan arvio siitä, että hakemus ei ole ilmeisen aiheeton, mutta hakijan tuloja ei tarkisteta;

21 vuotta täyttänyt hakija voi saada maksutonta oikeusapua yleisten vaatimusten mukaisesti eli jos enimmäistulorajaa ja hakemuksen aiheellisuutta koskevat vaatimukset täyttyvät, kansallisen lainsäädännön mukaisesti (ks. 7 kohta).

Kun elatusvelvollisuus ei liity vanhemman ja lapsen suhteeseen (vaan esimerkiksi puolisoiden väliseen suhteeseen tai sukulaisuussuhteeseen), maksutonta oikeusapua voidaan myöntää, jos enimmäistulorajaa ja hakemuksen aiheellisuutta koskevat vaatimukset täyttyvät, kansallisen lainsäädännön mukaisesti (ks. 7 kohta).

Kaikissa tapauksissa sovelletaan jatkuvuuden periaatetta: jos hakijalle on myönnetty maksutonta oikeusapua kaikkiin kuluihin tai osaan kuluista päätöksen antaneessa valtiossa, hänellä on oikeus maksuttomaan oikeusapuun myös Italiassa menettelyssä, joka koskee päätöksen tunnustamista, täytäntöönpanokelpoiseksi julistamista tai täytäntöönpanoa.

Kun vaaditut edellytykset täyttyvät, Italian keskusviranomaisen toimittaa oikeusapupyynnön toimivaltaiselle asianajajayhdistykselle yhdessä hakijan toimittamien liiteasiakirjojen kanssa.

Asianajajayhdistys päättää oikeusavun myöntämisestä edellä esitettyjen perusteiden mukaisesti.

19 Minkälaisia toimenpiteitä jäsenvaltio on toteuttanut huolehtiakseen elatusvelvollisuutta koskevan asetuksen 51 artiklassa kuvattujen tehtävien hoitamisesta?

Italian keskusviranomaisen on otanut asetuksen VII luvun mukaisesti toimitettavien yhteistyöpyyntöjen käsittelyä varten käyttöön seuraavan menettelyn:

se kannustaa pyrkimään riita-asiassa sovintoratkaisuun kehottamalla elatusvelvollista maksamaan hänelle määrätyn veloitteen vapaaehtoisesti;

se pyytää elatusvelvollista ottamaan yhteyttä keskusviranomaiseen riita-asiaan liittyvistä järjestelyistä sopimista varten;

se selvittää elatusvelvollisen olinpaikan Italian kuntien asukasrekisterin ja vankeinhoitolaitoksen tietopankkien kautta tai asianomaisten paikallistoimistojen avulla;

se kerää tiedot velallisen tuloista ja varallisuudesta veroviranomaisten avulla;

se avustaa todistusaineiston hankkimisessa asetuksen 51 artiklan 2 kohdan g alakohdan mukaisesti yhdessä oikeusviranomaisten kanssa;

se toimii maksuttoman oikeusavun myöntämiseksi kuten edellä 7 ja 18 kohdassa esitetään.

Päivitetty viimeksi: 20/01/2020

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.